Mihail Eminescu

VICTOR EFTIMIU

Intregul nostru popor sărbătorește pe Mihail Eminescu, de la a cărui moarte s-au împlinit trei sferturi de veac. Luceafărul poeziei românești trăiește veșnic viu în inimile noastre. E mai contemporan decît oricînd.

Eminescu a murit în plină bărbăție. Imi spunea, odată, criticul Ilarie Chendi că dacă n-ar fi fost bolnav, dacă nu s-ar fi stins atît de tînăr, genialul poet ne-ar fi dotat nu numai cu noi și nemuritoare stihuri, dar și cu romane de calitate, cu valoroase piese de teatru.

Născut la Ipătești, sau la Botoșani — ne spun ultimele informații — moldovean ca și ilustrul său înaintaș Vasile Alecsandri, pe care l-a numit „acel rege-al poeziei veșnic tînăr și ferice", Mihail Eminescu, spre deosebire de bardul de la Mircești (fecior de oameni înstăriți, care l-au trimis să studieze la Paris și l-au pus la adăpost de grijile vieții), Eminescu a avut o tinerețe zbuciumată, plînă de lipsuri. Il vedem, abia ieșit din adolescență, bătînd Ardealul în turnee teatrale, apoi iată-l la București, trăind bohema literară, devenind redactor, împreună cu I. L. Caragiale și cu Ion Slavici, la ziarul „Timpul". Colaborarea la acest ziar i-a dat prilejul să scrie o seamă de articole, străbătute de un luminat patriotism, de protest împotriva nedreptății sociale, articole care mărturisesc un admirabil prozator.

Dar gloria lui Eminescu se datorește versurilor sale publicate, la început, în revista de la Oradea, „Familia" lui Iosif Vulcan, apoi în „Convorbirile literare" de la Iași, dirijate de Titu Maiorescu, profesorul și criticul care i-a editat și primul volum de poezii.

Firește, înainte de Mihail Eminescu, acest popor a dat și alți poeți de seamă, dar Eminescu e socotit, pe drept cuvînt, scriitorul nostru cu sensibilitatea cea mai adîncă și cugetarea cea mai înaltă, artistul cu cel mai bogat conținut. Simțirea, gîndul, imaginea, viziunea personală a existenței sînt darurile cele mai prețioase ale unui scriitor. Cei lipsiți de aceste însușiri se refugiază în sonoritățile verbale, în construcțiile artificiale, alunecînd astfel pe panta formalismului. *„A-nșira cuvinte goale ce din coadă au să sune"*, numea el pe acei scriitori lipsiți de conținut, preocupați mai mult de strălucirea formei decît de valoarea fondului. Dar, opera de artă nu poate fi degradată printr-o prezentare neglijentă, inestetică, menită să-i ascundă, să-i compromită soliditatea și frumusețea. Măiestria artistică trebuie să învelească armonios edificiul construit din materiale prețioase.

Și în această privință, Eminescu rămîne un admirabil model. Nimeni, nici înaintea lui, nici după el, n-a fost atît de preocupat de perfecțiunea expresiei artistice, nimeni n-a avut ca el respectul formei. Eminescu a ridicat poezia românească la un nivel înalt, nu numai prin calitatea conținutului, dar și prin veșmîntul bogat cu care a îmbrăcat acest conținut.

Numeroasele variante ale aceleiași poezii mărturisesc strădaniile bardului de a găsi expresia cea mai perfectă.

El a întocmit și un dicționar de rime, cinci caiete inedite, aflate în păstrarea bibliotecii Academiei R.P.R. Această muncă uriașă, acel fișier pe care nu știu ce alt poet ar fi avut răbdarea să-l alcătuiască, dovedesc importanța pe care un scriitor atît de preocupat de fond, a dat-o formei.

Marii predecesori, un I. Eliade Rădulescu, Grigore Alexandrescu, Bolintineanu și Vasile Alecsandri au însemnat, fiecare, un pas înainte în dezvoltarea poeziei românești. Ei au scris bucăți de antologie valabile și azi. In uriașa lui activitate literară, Vasile Alecsandri a fecundat toate ogoarele scrisului românesc, de la balada populară pînă la poemele în care limba se scutură de prețiozitățile epocei, de grațiozitățile vetuste, de diminutivele la modă în vremea lui. Subiectul îmbrățișează teme severe, eroice, elegiace și chiar satirice.

Cu Eminescu mai urcăm cîteva trepte. Sîntem pe drumul cuceririi apogeului. Intrăm în faza în care se pretinde poetului o mai severă alegere a temelor, a vocabularului, o sinteză a lui, o desfășurare precisă, corectă, a ritmului, o distribuire muzicală a accentelor tonice și, ca încoronare, sunetul plin, grav și melodios al rimei.

Iată două versuri, luate la întîmplare din poemul „Gemenii":

„Invață-mă dar vorba de care tu să tremuri,
Sămănător de stele și-ncepător de vremuri!"

Cunoașteți vers mai amplu, mai evocator, deschizător de infinituri, ca acesta, închinat lunii?

„Cînd plutești pe mișcătoarea mărilor singurătate...".

Acestea nu sînt acorduri întîmplătoare, dăruite de o muză binevoitoare, ci arpegii dintr-o simfonie îndelung meditată, crîmpeiul unui mozaic alcătuit milimetru cu milimetru, de-o mînă răbdătoare, dirijată de-o frunte inspirată.

Trebuie să-l căutăm pe Eminescu în acea magie a verbului, în depărtatele ecouri de doină, în misterioasele și tulburătoarele emoții pe care le stîrnește alăturarea de sunete muzicale învăluite, cari dăruiesc ideii un prestigiu nou, înfățișînd-o într-un zaimf de inefabilă poezie.

Cutare stea din depărtări neînchipuite s-a stins de mult, dar o vedem încă după secole și milenii, spun astronomii. Iată o idee curentă. Exprimată în proză, reprezintă o simplă constatare științifică. Cînd Eminescu rimează atît de muzical „suie" cu „nu e", constatarea astronomică devine înaltă, nobilă, adevărată poezie:

La steaua care-a răsărit
E cale-atît de lungă
Că mii de ani i-au trebuit
Luminii să ne-ajungă.

Poate de mult s-a stins în drum
In depărtări sihastre
Și raza ei, abia acum
Luci vederii noastre.

Icoana stelei ce-a murit
Incet pe cer se suie:
Era pe cînd nu s-a zărit
Azi o vedem, și nu e".

Mai mult decît oricine, Eminescu a demonstrat bogăția limbii românești, varietatea ritmurilor, tezaurul ei de rime.

Farmecul, valoarea marelui poet, alături de gîndul adînc, de imaginea surprinzătoare, de căldura accentelor lirice, de vigoarea versurilor epice, n-o face o rostogolire de cascadă a strofelor, ci densitatea alcătuirii cuvintelor. Concentrarea. Sinteza. Efortul migălos care duce la arta adevărată, disciplina împinsă pînă la severitate.

A condensat ca într-un flacon de parfum, și le-a închis hermetic, atîtea mirezme puternice, care conțin într-o singură picătură chintesența unei livezi întregi, a unei pajiști de salcîmi și de tei, a unei păduri de trandafiri, picătura care, diluată, descompusă în azur, creează efluvii de arome, sugestii, tulburătoare ecouri care întîrzie în suflet, te urmăresc, cîntă în tine ca acordurile unei muzicii celeste, depărtate, o simfonie gravă, grea de meditații, devenită incantațiune, vrăjitorie. In două cuvinte, **armonia eminesciană!**

„Prefață" la vacanță sportivă...

Cu cîteva zile în urmă, în școlile medii din întreaga țară au avut loc momente emoționante. Pentru aproape 40 000 de elevi-absolvenți ai clasei a XI-a — clopoțelul sunase pentru ultima dată... Ei erau primii din sutele de mii de elevi care intrau în vacanța mare.

Acum două zile i-au urmat cei mai mici dintre școlari, elevii claselor I—IV. Nu vor mai trece multe zile și liniștea se va așterne în toate școlile, de toate gradele. Pînă la toamnă elevii vor intra într-o binemeritată vacanță, după un an rodnic la învățătură, în care au dobîndit atîtea și atîtea cunoștințe noi.

Ultima sonerie, ultima oră de curs va rămîne în urmă. Unii și-au luat rămas bun de la profesorii lor dragi (alții își vor lua în curînd), despărțindu-se de... catalog, de clasa care le-a devenit atît de familiară. Și totuși sutele de mii de elevi se vor mai întîlni în această vacanță. Pe toți îi așteaptă numeroasele activități cultural-educative menite să le facă vacanța cît mai plăcută și mai utilă, mai instructivă.

Ca în fiecare an, Ministerul Invățămîntului, în colaborare cu C.C. al U.T.M., C.C.S. și U.C.F.S. s-a preocupat din vreme să asigure cele mai bune condiții pentru desfășurarea activităților din vacanță. Pentru trei luni de zile, centrul de greutate al activității școlarilor noștri se va disputa în tabere, în cadrul caselor și palatelor pionierilor, în jurul bazinelor de înot, pe terenurile de sport, pe potecile minunate ale munților. Zilele de vacanță se petrec cel mai bine în aer liber, sub razele binefăcătoare ale soarelui.

Și în acest an, capul de afiș al „vacanței sportive" îl vor reprezenta finalele campionatelor republicane școlare. Dar, spre deosebire de anii precedenți, evenimentul are o semnificație deosebită: aceste finale se desfășoară în cadrul celei mai mari competiții de mase și de performanță închinată celei de a 20-a aniversări a Eliberării patriei — Spartachiada republicană. Cei mai buni dintre cei mai buni se vor întrece la atletism, gimnastică, volei, handbal, baschet, natație și fotbal. La startul ultimului act al Spartachiadei republicane rezervată elevilor se vor alinia mulți campioni republicani de juniori, cei care au și început să urce treptele măiestriei sportive. Numele cîtorva este de acum cunoscut în viața sportivă: Gheorghe Costache, *recordman mondial de juniori la ciocan,* Gabriela Rădulescu, *o foarte bună săritoare la lungime,* Miheala Peneș, *o talentată aruncătoare de suliță, componentele echipelor divizionare de handbal* SSE Timișoara *și* SSE Ploiești, *gimnaștii* de la „35", *înotătorii din* Reșița.

Preludiul acestor mult așteptate finale îl constituie cele două concursuri republicane ale „liceelor sportive". Este vorba de întrecerile atleților, găzduite de pitoreasca stațiune de munte Poiana Brașov între 5—7 iunie (400 participanți) și de turneul tinerilor handbaliști, care va avea loc în orașul de la poalele Tîmpei între 11—13 iunie.

Toate acestea s-au referit în principal la „vîrfurile" sportive din școli. Dar nimeni nu va rămîne în afara terenurilor de sport. Vor ființa zeci și zeci de centre de inițiere, unde profesori și antrenori vor îndruma primii pași ai celor mai mici dintre sportivi. Iar bazinele de înot, cu centrele lor de învățare a tainei alunecării pe apă vor fi cu siguranță asaltate și în această vară.

De ani de zile, nu există vacanță cu care prilej elevii să nu plece în drumeții. Mii și mii de elevi vor străbate diferite trasee turistice, vor face popas în inima munților, vor zburda pe litoralul însorit al mării. Ei vor avea prilejul să cunoască mărețele realizări înfăptuite în anii regimului democrat-popular, sub grija părintească a partidului în cele două decenii de cînd tînăra generație are condiții minunate de învățătură și de viață.

AL. CONSTANTIN
T. BRADEȚEANU

Insemnări pe o filă de calendar

Alfabet sportiv

...Șase căpșoare bălaie s-au prezentat la start. Micii sportivi din clasa I C a școlii medii nr. 34 „C. A. Rosetti" au așteptat cu nerăbdare clipele întrecerii pe terenul amenajat în spatele școlii.

Dar să urmărim cursa. In frunte se află o fetiță care, metru cu metru, se detașează de ceilalți. Copiii, colegii ei de clasă, o susțin puternic: „Hai, Gabriela!" Gabriela a ocupat locul întîi... Primul concurs cîștigat — primul interviu:

— Iți place sportul?

— Foarte mult! Tovarășa învățătoare Stela Ioniță ne-a învățat să iubim educația fizică. Toată clasa execută frumos exercițiile de gimnastică.

— Și despre concursul cîștigat?

— Am vrut să fiu prima. Și am fost!...

In carnetul de reporter am făcut o însemnare. Peste cîțiva ani va trebui, probabil, să scriu un portret de sportiv fruntaș. Și — poate — profesiunea reporterească îmi va prilejui o nouă întîlnire cu Gabriela. Nîndoielnic că portretul va cuprinde — printre altele — primul interviu, primul concurs cîștigat.

...Anca, Liliana, Vlăduț, Cristinel se reîntorc voioși în clasă. De curînd s-a încheiat primul lor an școlar. Catalogul cuprinde numai note maxime. Acolo, în ultima bancă, mi-am reamintit de maidanul copilăriei și nostalgica minge de cîrpă. Acum priveam cu admirație la sportivii de-o șchioapă care își așezau în săculețele lor albe, echipamentul.

Alfabetul se învață și azi după abecedar. Alfabetul sportiv se deprinde însă pe terenul din spatele școlii.

PETRE GHEORGHIU

DE LA TRIBUNA I

(Continuare din pag. 1)

aici la Galați... I-am văzut cu ani în urmă, tot pe acest stadion, aplaudînd victoria boxerilor gălățeni în fața italienilor de la Sempre Avanti. Și acum vin la sport, și acum aplaudă cu același entuziasm. Totul este să aibă ce aplauda. Și fotbaliștii...

Pe lîngă mine coboară treptele spre teren un grup de tineri. Unii au sacoșe de sport. Apoi trec alții. Cîțiva, mai grăbiți, sar treptele două cîte două. Vin și fete. In curînd se strîng peste 300. Deși voiam să plec, rămîn pe loc. Imi dau seama că voi asista la întreceri de atletism. Apar cronometrele, ruleta și foile de concurs. La groapa de sărituri, o greblă face toaleta nisipului. Curînd pocnetul pistolului anunță plecarea primei serii la „sută". In jurul gropii de sărituri s-au strîns concurenți care așteaptă nerăbdători să le vină rîndul. La „înălțime" ștacheta urcă centimetru cu centimetru. In tribune apar spectatori.

— Ia să vedem cît sînt de grozavi ăștia de la Combinat...

Intorc capul surprins. In spatele meu — trei băieți. Nici nu i-am observat cînd au venit. Discută între ei și par a fi foarte interesați de cele ce se petrec jos, pe stadion.

— Ia uite frate! Șapte profesori de educație fizică au venit să-i ajute la organizarea întrecerilor Spartachiadei republicane!

— Care șapte? Unde vezi tu șapte?

— E Conciu, unu? Muscă, doi? Zarif trei? Dincă, patru? Teclu, cinci? Calfas, șase? Și Faust Petrică, șapte! Nu iartă ăștia nici cu un centimetru.

Incepe apoi o discuție despre exigența profesorilor, despre Spartachiada republicană și Insigna de polisportiv. După cîte îmi pot da seama, tinerii din spatele meu fac parte din alte asociații sportive decît cele care se întrec acum pe stadion. In cadrul pregătirilor pentru etapa următoare a Spartachiadei republicane ei veniseră să facă cunoștință, deocamdată din tribună, cu viitorii adversari.

Cobor spre teren pentru a cunoaște și eu cîțiva dintre organizatori și concurenți. Radu Arvinte, „cel cu sportul la Combinat", mă ajută să fac cîteva însemnări. Notez: „Intreceri la atletism în cadrul Spartachiadei republicane... Pe stadion sînt prezenți tineri de la asociațiile sportive Tînărul siderurgist, Constructorul siderurgist și Constructorul I.C. Or... Tînărul siderurgist este asociația sportivă a elevilor școlii profesionale de ucenici a Combinatului... Constructorul siderurgist este una din cele nouă asociații sportive ale I.C.M.S.G. (Intreprinderea care construiește combinatul) iar Constructorul I.C. Or. este asociația sportivă a muncitorilor din întreprinderea care a construit frumosul cartier Țiglina".

Mai rețin ca pe o inițiativă frumoasă premierea cu „Cupa primăverii". Această cupă va fi cîștigată de asociația sportivă cu cele mai bune rezultate obținute la atletism în cadrul întrecerilor Spartachiadei. Trec în carnet și cîteva nume de concurenți cu rezultate mai bune: Dumitru Munteanu — 11,9 pe suta de metri; Nicolae Iliescu — 1,60 m la înălțime; Nicolae Dumitriu — 13,30 m la aruncarea greutății...

O ultimă însemnare: la 7 iunie este programată, tot aici pe stadionul Dunărea, deschiderea festivă a întrecerilor etapei a II-a a Spartachiadei republicane pentru asociațiile sportive din cadrul combinatului.

★

In timp ce întrecerile la atletism continuau, pe teren au apărut fotbaliștii de la Siderurgistul. Aveau antrenament. M-am gîndit că privirile celor din tribune se vor muta de pe pista de zgură pe terenul de fotbal. Nu a fost așa. Cei mai mulți erau pasionați de sosirile la „sută" și de duelurile la înălțime, pe care le aplaudau de zor...